

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การกำหนดให้ตราคณะลูกเสือแห่งชาติเป็นเครื่องหมายราชการ
ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๕๔๐๐/๑๖๑๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ในการตราพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการยกเลิกบทบัญญัติที่คุ้มครองรูปตราหรือเครื่องหมายอันเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของเครื่องแบบลูกเสือหรือส่วนประกอบเครื่องแบบลูกเสือตามที่กำหนดห้ามไว้ในกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๐๗ สำหรับตราคณะลูกเสือแห่งชาตินี้ได้รับพระราชทานอนุญาตให้ใช้เป็นตราคณะลูกเสือแห่งชาติในสมัยรัชกาลที่ ๘ (โดยคณะผู้สำเร็จราชการแทน) ทำให้ปัจจุบันไม่มีกฎหมายคุ้มครองตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานลูกเสือแห่งชาติตรวจสอบพบว่า ตราคณะลูกเสือแห่งชาติได้ใช้เป็นตราประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติโดยผลของกฎหมายมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งอาจกำหนดเป็นเครื่องหมายราชการได้ ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒

อย่างไรก็ตาม สำนักงานลูกเสือแห่งชาติได้ดำเนินการขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีออกประกาศกำหนดให้ตราคณะลูกเสือแห่งชาติเป็นเครื่องหมายราชการของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติแล้ว แต่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นว่าจะต้องตีความเสียก่อนว่า ตราคณะลูกเสือแห่งชาติดังกล่าวเป็นเครื่องหมายราชการหรือไม่ จึงจะออกประกาศได้ ซึ่งสำนักงานลูกเสือแห่งชาติควรจะได้หารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ดังนั้น สำนักงานลูกเสือแห่งชาติจึงขอหารือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอคำแนะนำเพื่อที่จะธำรงรักษาตราของคณะลูกเสือแห่งชาติซึ่งมีที่มาจากตราประจำคณะลูกเสือแห่งชาติที่ได้รับพระราชทาน และสำนักงานลูกเสือแห่งชาติได้ถือใช้มาเป็นเวลา ๑๐๐ ปีแล้ว ให้ได้รับความคุ้มครองอย่างสืบเนื่องต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี) และผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๓^๑ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๐๐๙ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑มาตรา ๓ เครื่องหมายราชการในพระราชบัญญัตินี้ หมายถึงบรรดาเครื่องหมายซึ่งทางราชการจัดทำขึ้นและประกาศตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

บัญญัติว่า เครื่องหมายที่จะเป็นเครื่องหมายราชการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวต้องเป็นเครื่องหมายซึ่งทางราชการจัดทำขึ้นและประกาศตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ และมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันได้บัญญัติว่า เครื่องหมายราชการต้องเป็นเครื่องหมายที่กำหนดไว้ในราชการ มีลักษณะบ่งเฉพาะและอาจเห็นได้ว่าเป็นเครื่องหมายของหน่วยราชการหน่วยใดหน่วยหนึ่ง โดยให้นายกรัฐมนตรีต้องประกาศภาพเครื่องหมายที่กำหนดขึ้นในราชกิจจานุเบกษาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕^๓ เครื่องหมายดังกล่าวจึงจะเป็นเครื่องหมายราชการตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒ และห้ามมิให้บุคคลใดใช้เครื่องหมายราชการ เว้นแต่หน่วยราชการที่กำหนดเครื่องหมายนั้นจะได้อนุญาตตามมาตรา ๖^๔ และห้ามมิให้ผู้ใดปลอมหรือเลียนเครื่องหมายราชการ ไม่ว่าจะทำเป็นสีใด หรือทำด้วยวิธีใด ๆ หรือทำให้ปรากฏที่วัตถุหรือสินค้าใด ๆ ก็ตามตามมาตรา ๗^๕ เพื่อเป็นการคุ้มครองเครื่องหมายของทางราชการมิให้มีการนำเครื่องหมายดังกล่าวไปใช้โดยมิได้รับอนุญาตหรือนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสม ซึ่งในการตีความบทบัญญัติอันมีผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล และเป็นสาระสำคัญขององค์ประกอบความผิดทางอาญาตามกฎหมายย่อมต้องตีความโดยเคร่งครัด เพราะหากมีการฝ่าฝืน ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะได้รับโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘^๖

ด้วยเหตุนี้ กรณีตามข้อหาหรือ เมื่อมาตรา ๑๘^๗ แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติจึงมิได้มีฐานะเป็นหน่วยราชการตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒ ที่จะสามารถกำหนดเครื่องหมาย

^๒ มาตรา ๔ เครื่องหมายราชการต้องเป็นเครื่องหมายที่กำหนดขึ้นไว้ในราชการ มีลักษณะบ่งเฉพาะและอาจเห็นได้ว่าเป็นเครื่องหมายของหน่วยราชการหน่วยใดหน่วยหนึ่ง

^๓ มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศภาพเครื่องหมายราชการที่กำหนดขึ้นตามความในมาตราก่อนในราชกิจจานุเบกษา

^๔ มาตรา ๖ ห้ามมิให้บุคคลใดใช้เครื่องหมายราชการ เว้นแต่หน่วยราชการที่กำหนดเครื่องหมายนั้นจะได้อนุญาต

^๕ มาตรา ๗ ห้ามมิให้ผู้ใดปลอมหรือเลียนเครื่องหมายราชการ ไม่ว่าจะทำเป็นสีใด หรือทำด้วยวิธีใด ๆ หรือทำให้ปรากฏที่วัตถุหรือสินค้าใด ๆ ก็ตาม

^๖ มาตรา ๘ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองพันบาท

^๗ มาตรา ๑๘ ให้มีสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น

ให้สำนักงานลูกเสือแห่งชาติมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ
การจัดแบ่งส่วนงานภายในของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ราชการตามมาตรา ๔^๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) จึงเห็นว่า สำนักงานลูกเสือแห่งชาติไม่อาจกำหนดให้ตราคณะลูกเสือแห่งชาติเป็นเครื่องหมายราชการ ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒ ได้

(นายอัษฎพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๕๖

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น